

**Előfizetési díj**  
 Időkre postán vagy helyben hazhoz  
 hordva:  
 Egy évre 12 frt.  
 Fél évre 6 frt.  
 Negyed évre 3 frt.  
 Egy hónapra 1 frt.  
 Időkről egy hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.  
 Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket kivéve napok kivételével.

# KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

## Hirdetési díjak:

Ötvenzor használt garmond sor 6 kr. Ára  
 Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb  
 és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is  
 nyújt a kiadó hivatal.

## Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Haasen  
 stein et Vogler  
 Wien  
 Wallischgasse nr. 10.

## Nyitlertéri cikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

## Szerkesztői szállítás:

Belső-szénutca 16. szám, hová a lap szellemi részét illető  
 közlemények címzendők.

## Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adnak vissza.

## Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések  
 küldendők.

## ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

### „KELET”

politikai és közgazd. napilap

1873 második felévi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

|                |         |
|----------------|---------|
| Egy évre       | 12 frt. |
| Fél évre       | 6 frt.  |
| Negyed évre    | 3 frt.  |
| Egy hónapra    | 1 frt.  |
| Egyes szám ára | 5 kr.   |

A lap szétküldésénél előforduló zavar  
 kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra  
 előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legcélszerűbben pos-  
 tai utalvánnyal, kiadó Stein János könyv-  
 kereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után  
 szteletpéldánnyal szolgálunk.

Hirdetési rovatunkban a t. cz.  
 gyáros, iparos és kereskedő urakat azon  
 előnyben részesítjük, hogy nagyobb és éven  
 át többször megjelenendő hirdetményeiket  
 fele árban közöljük.

A „KELET” kiadóhivatal

## Magyarország területi felosz- tása.

### III.

(B.) Az 1841—3-iki országgyűlés több  
 nevezetes reformkérdésekben tett lépéseket, s  
 ezek közt elsőmerte a területi felosztás sür-  
 gősségét a systematika deputációt oda uta-  
 sította, hogy e tárgyban javaslatot terjeszen az  
 országgyűlés elé.

E javaslat elkészült, ki van nyomtatva, az  
 országgyűlési tagok közt ki is osztott, de  
 maga az országgyűlés azt nem tárgyalta s  
 talán jobb volt, hogy nem tárgyalatott, mert

1841-ben már inkább fel voltak korbácsolva  
 a különböző érdekek, hogy sem valami üdvös  
 eredményt létrehozhatott volna.

Azonban szabad legyen hinniünk, miszerint  
 azóta sokat tisztultak az eszmék, s azok, a  
 kik most fogják készíteni a tjavaslatot s meg  
 fogják állítani a törvény szövegét nem lesznek any-  
 nyi féle pressiónak kitéve, mint voltak az erdélyi-  
 ek 1841-ben s ennél fogva felemelkedve a köz-  
 igazgatás szükségéi magaslataira, nem fognak  
 oly szűk körben mozogni, mint mozgott az 1841—  
 3-iki erdélyi országgyűlés által kinevezett bi-  
 zottmány.

A bizottmány munkálata indoklásában  
 maga elősmeri, miszerint kénytelen volt azon  
 akadályokat figyelembe venni, a melyek nézete  
 szerint Erdély új politikai felosztására tett fá-  
 radozásokat mindannyiszor meghusították.

Ebből kitűnik, miszerint a bizottmány nem  
 mert gyökeres javításhoz fogni.

Akadályul hozza fel a nemzetiségi és ki-  
 váltságai különbségeket kivül a bizott-  
 mány, miszerint sok helyt, a hova tulajdonké-  
 pen csni kellene egy megye központjának, nin-  
 csenek nagyobb városok s helyiségek, hol a  
 központot el lehetne helyezni. Az erre szük-  
 séges pénzerőről pedig nem rendelkezik az  
 ország.

Már említők, miszerint mi nem tartjuk  
 ezen kérdést nemzetiségi kérdésnek s csak a  
 rossz akaratu izgatók faraghatnak azt belőle;  
 tehát ma már ez a nehézség sem áll útjában  
 törvényhozóinknak.

A kiváltságok 1841-ben még útjában ál-  
 hattak a reformoknak, de ma már ezek sem  
 akadályozzák, hogy ne a közigazgatás érdekeit  
 vegyük kiindulási pontul az illetők.

A költséget tekintve 1841—3-ban nem  
 rendelkezünk vagyonunk felett, de most ke-  
 zünkbe van az, s ha pénzbe is kerül itt ott  
 a központi helyiségek előállítás, de sok meg-  
 takarítás is fog mutatkozni a törvényhatósá-  
 gok területe célszerű kikerekítése által.

Ha azonban kényszerítéstől ideig, a med-  
 dig, nem épen a közepére helyzetetnek is el  
 valamelyik törvényhatóságnak székhelye, a még

zobb kérésekre számíthasson jövőre, az nem költési  
 fel a veszteség érzetét.

— Valóban a mérték ur tulbecsüli érdemei-  
 met — s tán igen is nagy büszség azt állítani, hogy  
 egyáltalán léteztek volna ily érzelmek s lett volna  
 ily nem ü küzdelem. Én részemről, tévé hozzá resz-  
 kető ajakkal, nem tudom, hogyan lehet e merészsé-  
 get igazolni.

Ugy kisaeszon, hogy mindenkinek ily eset-  
 ben joga van azon bölgy előtt kihez szólni magát, a  
 kinek miután úgy mutatá, hogy hajlamát elfogadja  
 a javaslatot, ajánlatára két ízben kér gondolkodás  
 időt, mit egy nő nem tesz, ha tagadó válasza ha-  
 tározta magát, aztán egyszerre csak visszavonul —  
 kinek, mondom, eljárásából végre is kitűnik, hogy  
 kérője érzelmével s becsületével csak játszanai mel-  
 tőztatott.

Mária Lujza, ki az igazat megvallva, inkább  
 kétségbeesésre és könyörgésre volt elkészülve, úgy lát-  
 szék haboz, e merész beszéd fölötti boszuszág és a  
 rokonszenv közt, mit e férfias kitérés keltett benne.  
 Mindazonáltal nem akará, hogy sem egyik, sem má-  
 sik befolyással legyen határozatára, mely visszavon-  
 hatlanul fogamzott meg lelkében.

Az állás, melyet neki Vilmos nyújtani képes  
 vala, büszke lelkének még csekélyebbnek tet-  
 szék, mint minő valósággal volt. Nőjévé lenni egy  
 egyszerű mértéknek és majdan kis házi körben  
 kénytelennek lenni lakását többekkel, segédekkel s  
 isten tudja még kikkel, osztani meg s égtudja mi-  
 nő nélkülözéseket tenni ki magát, később még  
 rosszabb körülmények is állhatnak elő, szerénység,  
 egy falusi gunyhó, gyermeksírás, nyomor, kihamvadt  
 szerelem — nem, soha! ez nem a sors vala, melyre  
 ő törekedett!

Ő szerette Vilmost, de nem eléggé nemesen,  
 nem eléggé tisztán, hogy megosztani akarja vele  
 szerény sorsát. E mellett még anyja példája is elő-  
 te állt. Mi lett sorsa egy vagyonatlan házasság  
 után? Nem, nem, a szegénységet egymagának is  
 nehéz elviselni! — de hogyan tudná azt mint házi  
 nő, anya és feleség!

(Folyt. köv.)

nem lehet ok arra, hogy e sürgös reformot  
 elodábozzuk.

A mondottakból foly, miszerint az 1841—  
 -iki országgyűlés bizottmánya nem készithe-  
 tett egy oly munkálatot, mely a szó valódi ér-  
 telmében megérdemelné a reform nevet.

Végre is ezen munkát alig foglal ma-  
 gában többet, mint Kolozs-, Doboka- és Tor-  
 damegyéknek az eddiginél jobb kikerekítését,  
 de az egész országnak a közigazgatásra nézve  
 célszerű felosztását meg nem közelíti. Még  
 csak Felsőfehért is csak bizonyos mértékig  
 rendezi.

Elmondtam rövidbe foglalva micsoda lá-  
 pések történtek időről-időre Erdély részéről az  
 ország közigazgatási területi felosztása kérdé-  
 sében.

Elmondtuk micsoda akadályok álltak a  
 munka keresztülvitelének útjában.

Nem állítjuk, miszerint ma már minden  
 akadály el van hárítva az útból, de azt merjük  
 állítani, miszerint Magyarország a jelenleginél  
 célszerűbb közigazgatási felosztása ma már  
 keresztülvihető, elodábozhatatlan szükség s talán  
 hozzátehejük, miszerint reméljük, hogy a fél-  
 reértett nemzetiségi feltékenységek a vidéki és  
 torony-érdekeken és általában a magán érde-  
 keken diadálmaskodni fog a haza érdeke.

— Codru Juon German de Dragusanulu, fo-  
 garasvidéki alkaptány, mint a „P. Napló”-nak írják,  
 abban jár, hogy a magyar hivatalos nyelv tárgyában  
 Boér Kálmán főkapitány által kiadott körrendelet  
 ellen a belügyminiszterhez feliratot intézzen.

„Tudósítók meg van győződve — írja az  
 érintett lap — és mi oszljak e meggyőződését, hogy  
 Codru feliratát a belügyminiszter visszautasítja s  
 helybenhagyja Boér főkapitány rendeletét, Boérnak  
 a passivitási eszmék iránt rajongó, 160 tagu, a gö-  
 rög egyesült s nem egyesült pópák tábora által ve-  
 zettet bizottmány s ennek kifolyása: a hason érzel-  
 mű tisztviselői karral szemben, nehéz helyzete van  
 és elismerést érdemel, hogy hivatását oly nagy ki-  
 tartással teljesíti. Nem szenved kétséget, hogy ő, a  
 törvény korláta között, szívesen enged minden jo-  
 gos, méltányos kívánságnak, de a kik állását megin-

## Elmélkedés

### Egyiptom emlékei s főleg piramisai felett.

Jelige: Előn a kor, midőn a legnagyobb nem-  
 zetek hasonlitanak a hegyespedt it ro-  
 mokhoz; egy takarja el a tudatlanság  
 is vastag felhővel, hajdani nagyságu-  
 kat és dicsőségüket Mare. Col.

Midőn lelkünk szabadon: andalozhat azon he-  
 lyeken, hol egykor, nagy és dicsőnépek virágoztak;  
 midőn a csudálkozás alatt könnyűben lábadt sze-  
 meink minden lépten egy-egy nemzet lételeinek-mely  
 hajdan nevével és dicsőségével betöltötte a világot —  
 kétségtelen jelleivel találkozik; ha a multat a jelen-  
 nel összehasonlítjuk végtelen bánat érzete szállja meg  
 keblünket s megdöbbenve állunk!

Hova lőnek ama fényes városok, keletnek  
 ékességei?

Hova lőnek a Pagodák építői az indusok büsz-  
 keségei?

Hova lettek a Pyramisok mesterei?

Hova lettek a Partenon, Popileumok és Odeon  
 teremői, Athén büszkeségei?

Mivé lett a romai nép, e királyi nép, a melynek  
 nevét ama fényes diadal-ívek, annyi Teatriumok és  
 Amphiteatrumok hallhatlanították?

Eltűntek s az idő sulya alatt elenyésztek. Ama  
 tűnő lény, az ember, valamit minden, a mi léteit  
 nyer, arra van hivatva, miszerint néhány év leforgá-  
 sa után fizesse le a természet adóját. Azonban egy  
 kiváltsága még is van, ritka kiváltság, hogy életét a  
 halál utánra is kinyújtatja: az ember önműveit tul-  
 élheti.

Vannak népek, melyek politikailag századok  
 előtt eltűntek az élőnépek areopagájából s ime még  
 is folytatják életüket emlékeik, remek műveik által  
 melyeket tevékenységük által az utókorra hagytak.  
 Az ilyen népek tehát nem haltak meg.

Theba, Menfis Heliopolis, Ninive, Babilon rom-  
 jaik tönkretételét megőrizték Egyiptom és Szýria tör-  
 ténétét, a Partenon, Propyleumok, a Forum romjai,  
 a Colossus, Columna Trajana beszélnek örök időkre

gadni akarják, azok biztosak lehetnek abban is, hogy  
 a törvények s alkotmány elleni ellenszegülést szigor-  
 ral fogja sújtani.”

E felfogás a mienk is.

— Az országban uralgó cholerajárvány iránt  
 folyó évi augusztus 1-től 15-ig terjedő időszakban  
 beérkezett hivatalos jelentések alapján szerkesztett  
 összeállítás szerint a járvány állása következő: a 100  
 törvényhatósághoz tartozó 1977 községben ápolás  
 alatt maradt 10,825 cholerabeteghez 809 községben  
 ujabban 58,941 járult; a 69,764 összes beteglét-  
 számból meggyógyult 28,949, meghalt 23,667, to-  
 vábbi ápolás alatt pedig 3068 községben 17,051  
 egyén maradt. A járvány egész tartama alatt 112  
 törvényhatósághoz tartozó 3441 községben 5,648,266  
 összes lakosság között megbetegült 151,501, meg-  
 gyógyult 74,033, meghalt 60,417, további ápolás  
 alatt maradt 17,051 egyén. A fenn kitett 3,431  
 község közül ezidőig cholerabeteg 1350 helyiségben  
 nincsen; hatóságilag pedig végképen megszűnt a k  
 nyilvánított e járvány 11 törvényhatóság terüle-  
 tén 356 községben. — Ellenben ujabban kiűtött 15  
 törvényhatóság területén.

## A kitüntetést nyert erdélyi ki- állítók névsora.

(Folytatás.)

V. csoport: szövé és ruházati ipar.

1) Arkeder Samu, Brassó, kötélverő, munka,  
 dícső oklevél.

2) Arzt Samu Szász-Régen, selyemárak, érdem  
 érem.

3) Bakos Endre, Kolozsvár, ruha, dícső ok-  
 levél.

4) Beer Ignác, Brassó, keveret, dícső ok-  
 levél.

5) Nagy-Szebeni gyapju-árak gyűjteményes ki-  
 állítása, érdem érem.

6) Brassai posztó és pokrócz gyűjteményes ki-  
 állítása, dícső oklevél.

7) Kalaposok gyűjteményes kiállítása dícső ok-  
 levél, résztvevők:

Bréver János, Kolozsvár.  
 Hancz Samu.

ama nemzetekről, megcsontított márványszobraikban  
 megőrzötték azon idők geniusát, a melyben létre-  
 jöttek.

Az emlékek a népek nemes levelei: a nemze-  
 dékek jönek és tűnnek, de az idő tiszteli azt, a mit  
 az emberi szellem nem óhajt, hogy elveszzen.

### I.

Azon népek között, a melyek nevüket emlékek-  
 kel örököltették, legelső helyen áll az egyiptomi nép.

A legrégibb korban; melyről a történelem alig  
 nyújt némi fölvilágosítást, azon korban, midőn a mi  
 Európának a barbárság homályában tűnik el; midőn  
 egyetlen emlékei, melyeket az itt lakó népek emel-  
 tek, ama földhalmok és idomtalan kőrákások voltak,  
 melyek Tu mulus\*) és Dolmen\*\*) nevek alatt  
 terjednek a kaspitengertől Albion ködös szigetéig. —  
 Egyiptom a műveltség magas fokára emelkedett, ké-  
 pes levén kizsákmányolni a granit és porfir hegyeket,  
 melyekből jól kifaragott követeket vágott, hogy em-  
 lékeit megépítse.

(Folytatás köv.)

\*) A tumulusok nagy sírhalmok rendszeren kup ala-  
 kuak, melyekben néha durván faragott koporsók találhatók s  
 a melyekbe a történelmi korszak előtti hősöket temették: Ilyen  
 sírhalmok leginkább északi és középső Európában láthatók. Ro-  
 maniában is igen sok van főleg a Duna mentében s romanul  
 Magura-nak nevezik. (Magyar neve: Hunhalmok s a  
 mint Brassóból Kimpinára érünk a városról délnyugatra az on-  
 nal szép sorban szemünkbe tűnnek.)

\*) A dolmenek szintén a történelmi kor előtti sír-  
 emlékek. Egy darab négyzetűgöpp roppant ködaráb kőszirt, a  
 mely vízszintesen volt több függőlegesen állított kővekre rak-  
 va, melyek alapul szolgáltak. Ezen négyzetűgöpp kő alá tették  
 a halottat. Kezdetben a Dolmenek hasonlítottak a tumulu-  
 sokhoz, mert a Dolmenekre is földet halmoztak, mely által  
 nagy halmok képződtek, azonban az eső lemosván a földet,  
 ezáltal földetlen maradtak. Alakjuk a tudósokat azon gondo-  
 latra vezették, mielőtt rendeltetésüket nem ösmerték, hogy  
 Kelta és Druida oltároknak tartásák. Francia, angol és  
 több nyugodt európai országokban felette sok Dolmen látha-  
 tó. Nálunk ritkán találhatók, Caesar Boliak azt állítja, hogy  
 Aljomicza megyében csakugyan talált egy nehányat.

Tordai kalapoz czéh  
Morell József, Maros-Vásárhely.  
Schotel M. G. Szász-Régen.  
Sontag János " "  
Marting Mihály " "  
Konnert G. " "  
Werner Károly " "  
Frigyes Adolf " "  
Horváth István " "  
Schatz Samu " "  
Braedt Traugott " "

8) Nagy-Szebeni cipészek és csizmadia gyűjteményes kiállítása, (résztevők felsorolása nélkül), dícsérő oklevél.  
9) Brassó cipészek gyűjteményes kiállítása (résztevők felsorolása nélkül) női cipőkért dícsérő oklevél.  
10) Kolozsvári cipészek és csizmadia gyűjteményes kiállítása érdem érem, résztvevők:  
Angi Ferencz, Kolozsvár.  
Ifj. Azári István " "  
Balla László " "  
Besztercei György " "  
Bogdán József " "  
Dömsödi Sándor " "  
Ferencz Ignác " "  
Horváth Lajos " "  
Ifj. Koleszár János " "  
Kolin István " "  
Mamicza János " "  
Matutsek József " "  
Némethy Mihály " "  
Pieger Károly " "  
Szarukán István " "  
Szilágyi Lajos " "  
Strautz András " "  
Veres János " "

11) Csapó Sándor cipészüzlete Kolozsvárt férfi lábbelikért érdem érem.  
12) Engel Károly, Nagy-Szeben gyapotszövet dícsérő oklevél.  
13) Engel György, Nagy-Szeben vászon és gyapotszövet dícsérő oklevél.  
14) Fall Károly, Maros-Vásárhely, lábbelik, érdem érem.  
15) Gebora János, Nagy-Szeben, öltönyök érdem érem.  
16) Orláti első erdélyi posztógyár, különféle posztók, dícsérő oklevél.  
17) Göllner Mihály, Nagy-Szeben, öltönyök dícsérő oklevél.  
18) Grebe Henrik, Kolozsvár, öltönyök, érdem érem.  
19) Krémer és Reil Kolozsvárt, öltönyök, érdem érem.  
20) Lang Márton, Brassó, különféle posztók, érdem érem.  
21) Láposi János, Nagyszeben, öltönyök, dícsérő oklevél.  
22) Reich Samu Kolozsvár kötélverő áruk, dícsérő oklevél.  
23) Brassói lövészegylet, lövész-zászló, dícsérő oklevél.  
24) Schwarz és Bartha, Brassó, öltönyök, érdem érem.  
25) Szucsáky és Thotmayer Kolozsvár öltönyök, dícsérő oklevél.  
26) Jaklóczy János Kolozsvár takácsmunka dícsérő oklevél.  
27) Tischler Péter Segesvár lábbelik, dícsérő oklevél.  
28) Turóczy Lajos Kolozsvár öltönyök, dícsérő oklevél.  
29) Tordai csizmadia czéh, dícsérő oklevél.  
30) Weiss Adolf Brassó lábbelik, dícsérő oklevél.  
31) Wermesches és Haltnik Szászrégen lábbelik, dícsérő oklevél.  
32) Zink Frigyes Nagyszeben kötélverő áruk, dícsérő oklevél.

VI. csoport: bőr és kautschuk-ipar.  
1) Duck József Brassó, bőrök érdem érem.  
2) László Samu Marosvásárhely szíjgyártó munka dícsérő oklevél.  
3) Orendt Mihály és társa Nagyszeben bőrárak érdem érem.  
4) Reinert Samu és Kempels Károly Nagyszeben, bőr dícsérő oklevél.  
5) Tömösvári Miklós, Kolozsvárt 3 pár lószerszám, dícsérő oklevél.

VII. csoport: fémipar.  
1) Dick Ede Brassó rácozat, dícsérő oklevél.  
2) Fabriczius Mihály Nagyszeben réz és pléh, érdem érem.  
3) Eichberger József Brassó építészeti vasmunka, dícsérő oklevél.  
4) Bányászati társulat Brassó vasárú dícsérő oklevél.  
5) Götz Ferencz Nagyszeben lakatos munka dícsérő oklevél.  
6) Graef Frigyes Brassó rézkatlan, dícsérő oklevél.  
7) Heinz A. Brassó email edény, dícsérő oklevél.  
8) Jekelius Károly Brassó, lapát és kapa, dícsérő oklevél.

9) Rotárides Samu Brassó, katlan, dícsérő oklevél.  
10) Schaschel Jakab Karlsstadt (?) fegyverek dícsérő oklevél.  
11) Wagner Samu Nagy-Szeben, kapu-lakat, dícsérő oklevél.

VIII. csoport: faipar.  
1.) Anter József, Brassó, mosdó asztal, dícsérő oklevél.  
2.) Bedners N., Brassó, faárak, dícsérő oklevél.  
3.) Bernaschek Adolf Brassó, mozaik asztal, dícsérő oklevél.  
4.) Copony Márton, Brassó, parkettek, érdem érem.  
5.) Grösser György, Szász-Régen, kádármunka érdem érem.  
6.) Gyöngyösi János, Brassó, tekeasztal, érdem érem.  
7.) Köleséry János, Kolozsvár, ágy, dícsérő oklevél.  
8.) Konner József, Nagy-Szeben íróasztal, érdem érem.  
9.) Szabó János özvegye Kolozsvár, két mozaik asztal, dícsérő oklevél.  
10.) Wagner János, Nagy-Szeben, ruhafogas csapok, dícsérő oklevél.

A közreműködők érdemét nyerte:  
11) Barlech N. építész és rajzoló Gyöngyösi Jánosnál Brassón.  
12) Hermann N. faragó ugyanannál.

IX. csoport: kő-, agyag és üvegárak.  
1) Ladányi Mihály Kolozsvárt agyagedény, dícsérő oklevél.  
2) Ladányi István Kolozsvárt agyagedény, dícsérő oklevél.

X. csoport: rövidáru ipar.  
1) Orendt Mihály és társa, Nagy-Szeben, különféle bőrmunkák érdem érem.  
2) Pattark Károly, Nagy-Szeben kefékötőmunka, dícsérő oklevél.  
3) Reiner János Brassó csutorák, dícsérő oklevél.

XI. csoport: papiripar.  
1) Cserny Antal, Kolozsvárt, diszkótés, dícsérő oklevél.

XII. csoport: graphikai művészetek és ipari rajz.  
1) Koller Károly, Beszterce fényképek jó izlés érme.  
2) Schivert Albert, Nagy-Szeben, fényképek, dícsérő oklevél.  
Veress Ferencz, Kolozsvárt, fényképek érdem érem.

XIII. csoport: gépészet és közlekedési eszközök.  
1) Henning Károly, Segesvár, fűthető fűdőkád.  
2) Pom és Klimesch, Kolozsvár hólgyphaeton érdem érem.

XIV. csoport: tudományos műszerek.  
Nincs erdélyi kiállító.

XV. csoport: hangszerek.  
1) Andráschowski Efraim Kolozsvár, harang, dícsérő oklevél.

XVI. csoport: hadügy  
Nincs erdélyi kiállító.

XVII. csoport: tengerészet.  
Nincs erdélyi kiállító.

XVIII. csoport: építészet és polgári mérnök ügy.  
1) Bartesch P., Brassó, a lövölde tervrajza, dícsérő oklevél.  
2) Luckhard N. Brassó, egy lakháztervrajza, dícsérő oklevél.

XIX. csoport: polgári lakház.  
Nincs erdélyi kiállító.

XX. csoport: parasztház:  
1) Borsodi Demeter Lajos, Maros-Vásárhely, székely parasztház, érdem érem.  
2) Schoterius Károly, Nagy-Szeben, erdélyi szász parasztház érdem érem.

XXI. csoport: házi ipar.  
1) Bentler Károly, Nagy-Szeben kivarrott óv, érdem érem.  
2) Bojtha Róza, Géges Marosszék, házi szövet, dícsérő oklevél.  
3) Borbély Lajos Kolozsvár, cifra szűr érdem érem.  
4) Dita Károlyina Novaj (?) himzett szőnyeg, dícsérő oklevél.  
5) Faragó Jánosné, Maros B. György gyapottérió, dícsérő oklevél.  
6) Gregus Simon, Kolos Jeskófalva, különféle famunka, dícsérő oklevél.  
7) Heintel János Szász-Régen női bunda, érdem érem.  
8) Erzsébet szűzek nevelője Nagy-Szeben női munkák, érdem érem.  
9) Karlsdti ipari-kola tanulók munkái, érdem érem.  
10) Lászlósné Inréné Maros-B.-György asztal-és ágylentő, dícsérő oklevél.  
11) Nagy Lujza Géges-Marosszék, házi szövet, dícsérő oklevél.

12) Orbán Elek, ugyanonnan, házi szövet, dícsérő oklevél.  
13) Reiner N. Brassó kivarrott óvek, érdem érem.  
14) Reisenberger János Nagy-Szeben kivarrott óvek érdem érem.  
15) Sándor Samu Nagy-Szeben kivarrott óvek érdem érem.  
16) Szathmári József Nagy-Szeben, mellrevaló érdem érem.  
17) Vajna András Brassó, bundák és ujjasok, érdem érem.

(Folytatása következik.)

## BELFÖLD.

Magyaró, aug. 22.

A hol az orvosi utasítás és politikai hatóság intézkedéseinek a nép hódol, következő adat szolgál követendő példának.

Losonczy János orvos ur a gyógykezelésbe jól előre betanult Magyaró község netaláni betegek gyógyítására Palkó András, Varga András és Timár Georgét, kik a kapott utasítás folytán kötelességeiket pontosan és lelkiismeretesen teljesíték s a járvány e hó 14-én csakugyan mutatkozott is s az illetők általi gyógykezelés következő eredményt mutat:

Augusztus hó 14-22-ig megbetegült cholera-járványban 21, mely orvosilag is constatatált s ezekből meghalt 5, felüldült 7, kezelés alatt van 9, kiknek felüldüléséhez a remény biztos, csak is egy 11 éves leányka életbe maradásra képes.

Vajha édes hazánk minden vidékén ily lelkes és buzgó eljárás nyilvánulna! akkor bizonyára kisebb mérvben pusztítna.

Albert János.  
ev. ref. lelkész.

Alvincz, augusztus 24. 1873.

Tisztelt szerkesztő ur!

Az országoszte dühöngő choleraának pusztá elérésére is remény fogja el a szomorú kimutatások egész litániáját olvasó vidéki közönséget s mégis kötelességemnek ismerem, már csak a javunkra válható okulás tekintetéből is, a kielégíthetetlen deklaratív járvány lefolyását Alsó-férmegye gyulafejevári járásából röviden regisztrálni.

E járást ugyanis azon kevés s a helyzethez képest szerencsésnek nevezhető kerület közé kell sorolnunk, hol a szolgabíró (Arányi B.) példás erélye a proteusi sokszerűséggel mindenütt kellő időben tanácsával és segélyével jelenlévő járási orvosnak Lukácsy Victor valóban nyilvános elismerést érdemlő ritka ügybuzgalma, csüggedni nem tudó gondossága s az a sokak által kicsinyelt carbolsav alkalmazása fényes tanúságot tevének arról: hogy igenis nem vagyunk a járvány áldozataul praedestinalva s ész, erő és akarat, mintbárhól egybeült, itt sem igen vallanak kudarcot.

Könnyebb áttekinthetőség okáért helytlen látom a járvány által meglepett községek névsora mellé azt is kitenni: mikor lépett fel s mennyi idő után szűnt meg az? minthogy a szintén kijelölt szabályozási esetek számához viszonyítva igen könnyen képzett szerezhett magának bárki más s főleg vész dulasainak s a késedelmes bejelentések szemtanuja az imént említett közigazgatási és közegészségügyi közegek készséges eljárásáról.

Legelőször Drombáron lépett fel a cholera július 7-én s a carbolsav következetes használat mellett már u. azon hó 26-án és 6 áldozat után utja lett vágva.

Csüggedni szintén júliusban s pedig a 18-án kezdetét vevő esős időszak alatt jelentkeztek az első betegülések. Meghalt 22 egyén (köztük 11 gyermek, s augusztus 10-én innen nem fordult elé több eset.

Tátén hasonlóképp július 18 dikán ütött ki s már 30-án véget is ért. Halál eset 7 volt.

Leggyászosabb emléket hagyott Pokloson, mely topographiai fekvésénél (egy elzárt nedves völgy-katlan) s építkezési szabálytalanságánál. (egy fedél alatt lakozók s ölok) fogva is alkalmas pontul ki-nálkozott a tudomány által ilyen helyek iránt nagyobb előszeretettel viselkedőknek beismert miásmaknak. A tömeges halálozások láttára felindult járási orvos végre saját vezetése alatt házról házra járvány végé a carbolsavval fertőtlenítést (a legutolsó gazdasági épületeket sem véve ki) s folyó augusztus hó 16-án ott is véget ért a július 29-dike óta dühöngő s 44 (a lakosság 5%) áldozatot magával ragadt járvány.

O Herepén augusztus 2-12-ig 10 halálozás történt.

Nagyon tevékeny része lehetett a halálozásoknál a népet nyomorgató vastag babonának az elzároltatás félelméből történt, késői bejelentésnek s az olyan eljárásoknak is, minő a poklosiakat történt, hol a lelkész utolsó kenettel látta el minden hivat s így a choleraának az egykori arab lovaggal folytatott s a lapok által széltében közölt párbeszéde szerint, a terrorizált nép közt nagy aratása lehetett a járványok büszkes szövetségének a félelemnek is.

De hogy a gondosan eszközölt óvintézkedéseknek s a fájdalom még szakemberek által sem igen méltányol s kivált mértékben épen nem használó

carbolsav: ak előbb hátrább jövevé eredményét várhatjuk, míg a hetvenkedő tulbizakodás s a tehetetlen indolentia megboszulja magát: bizonyíthatja Alvincz példája is, hol július 14 ike körül 6 áldozat árán elfojták egyszer a gyászos vendég uralmát s pár hét múlva mára teljes biztonság hiedelmében nagyrészt felhagytak a fertőtlenítéssel, migsem 4 heti szünet után három újabb halálozás ismét éberségre nem inté a várost, melyből az illetők gondosága újra szerencsésen elhárítá a bajt s most adja isten utoljára?

## Külföldi szemle.

Kolozsvár, aug. 24.

Az oceánontuli csatorna kérdésében az egész világ érdeklve van s mindenen felett Amerika, mely folyton tanulmányoz és tesz kutatásokat a nagyszerű kérdés megoldására. A legutóbbi tanulmányozásnál, melyet Selfridge kapitány vezetése alatt tett az é. a. Egyesült Államok egy tengerészeti bizottsága, kitünt, miszerint épen nem emberfeletti munka leendő az atlanti tengert a Világ-Océánnal összeköttetésbe hozni. Egy san-francescoi és igen komoly lap a „Commercial Herald” egy cikket közöl e részben, melyet a „Hon” után egész terjedelmében adnak itt vissza: Minden valószínűség amellel szól, miszerint a jelen nevezék látni fogja még a dariai szoroson átvezető csatorna befejezését. A Selfridge kapitány által vezetett bizottság kutatásai kimutatják, miszerint az utat utat nem tüntet fel oly nehézséget, melyet a mostani mérnöki tudomány le nem tudna győzni. Constatatott, miszerint eddig is 170 mértföldnyi természetes csatorna létezik e vidéken és hogy a 28 mértföldnyi felmaradó részről 22 mértföld oly területen fut, mely könnyen csatornázható; maradna így csupán 6 mértföld a valódiilag nehéz munkára, hol bevágásokat vagy alagutakat kellene ásni. E munkálatok összes költsége 70 millió dollárra (350 mil. frankra becsültetett; de bár kerülne kétszer ennyibe a kiadás: még akkor is minden habozás és idővesztés nélkül a munkához kellene látni. Valóban az egész világ kereskedelme nagyban érdeklve van e műnél, mely gyökeres változtatást idézne elő a tengeri közlekedésben. Különösen California látna mellette nagy hasznát. — A hajóknak nem csak hogy felényi utat kevesebbet fog kelleni tenniük, s ez által olcsóbbá leendő már magában közlekedésük, de még többi u. n. fentartási, biztosítási költségeikre is százalékos jut. Kiadásuk is tetemesen csökkenni fognak, végül mindenen felett kiszámíthatatlan az időnyeremény, mit a csatorna által az utazó világ elérni fog. A két világtengert összekötő csatorna által mintegy közelb fognak hozatni egymáshoz a világ egyes részei. Szóval nem lehet képzelnit tervet, mely oly üdvös lenne Amerikára nézve, mint épen e csatorna. Már régóta foglalkoznak vele s a terv mindig eseményt képezett a tudományos világban ép úgy, mint a kereskedelmiben. Nem is nehéz belátni, hogy idézett lapnak teljesen igazza van, midőn kiszámíthatatlan hasznát ígér a tervezett csatornából; az is kétségtelen, hogy mint legelső épen California élvezné a nagyszerű terv létrejöttének üdvét, kitűnő éghajlatu, paradicsom vidékű, páratlan gazdagságu földet, mely közlekedés hiányában jelenleg el van zárva az Eldoradót keresők elől, megnyílnék s új nép, új nemzet boldog hazájává válnék.

## TANÜGY.

A nagyenyedi Bethlen főtanoda.

E főtanodában a szerkesztőségünkhez beérkezett tanodai értesítvény szerint a tanulók összes száma következő volt:

|                                            |             |
|--------------------------------------------|-------------|
| Az elemi tanoda négy osztályában =         | 221         |
| A közép-tanoda hat osztályában =           | 245         |
| A bölcselmi tanfolyam három osztályában =  | 48          |
| A theologiai tanfolyam három osztályában = | 45          |
| A tanítóképezde három osztályában =        | 11          |
| <b>Összesen</b>                            | <b>570.</b> |

Vallásra nézve: 461 ev. ref.; 10 ág. hitv.; 1 unitárius; 64 rom. cath.; 18 g. cath.; 11 g. keleti; 5 izraelita. — Nemzetiség szerint: 515 magyar; 14 német; 29 román; 5 lengyel; 1 tót; 5 izraelita; 1 cigány. — Előmenetel szerint: kitűnő 113; kitűnő első osztály: 165; első osztály 232 második osztály: 39; osztályzatot nem nyert 18. — Időközben eltávozott 93. Meghalt 5.

E főtanodát a múlt iskolai év folytán nagy veszteség érte, a halál kiragadván két kitűnő tanerőt: Kasza Dánielt és Janosó Józsefet. — Az egész ségi állapot, a betegségek nagyobb száma mellett is, általában kedvezőnek mondható, a mennyiben az iskolai év folytán a tanodai korházban gyógykezelt 58 tanuló közül 56 meggyógyult, 2 meghalt. A szülői háznál szintén meghalt 3. A főtanodai gyűjteményeit a 48-iki forradalom teljesen megsemmisítette, mindazonáltal e gyűjtemények több buzgó egyén gyámolítása folytán szép gyarapodásnak örvendenek.

A főtanodai könyvtár a tudomány minden ágára kiterjedve, több mint tízezer kötetből áll. A könyvtár gyarapítására évenként 800 - 850 frt fordítottatik.



## Arlejtési hirdetmény.

A marosvásárhelyi királyi tábla területén lévő börtönökben és fogházakban lévő rabok, illetőleg foglyok élelmezésének, az 1874. évre általános bérlet útján biztosítása végett f. évi **september-hó 25-dik napján d. e. 10 órakor** a marosvásárhelyi magyar királyi főügyész irodájában zárt ajánlatokkal egyben-kötött nyilvános árlejtés fog tartatni. A bérletbe bele foglaltatnak, a 22 királyi törvényszéki börtön és azokhoz tartozó összes járásbíróságok melletti fogházak együtt-tesen és úgy az egészséges, valamint a beteg rabok és foglyok élelmezése, és az utóbbiak számára külön rendelvény mellett kiszolgáltatandó külön élelmi cikkek, és italok szolgáltatása is együttesen.

A vállalkozni szándékozók felhívotnak annál fogva, hogy 5000 forint bánat pénz és szabályszerű béléggel ellátott zárt ajánlataikat a fenn írt napot megelőző napon délután 5 óráig, ezen királyi főügyészhez annyiával bizonyosabban be küldjék, mint hogy azonnál nem fog elfogadtatni.

Az írásbeli ajánlatokban, az ár, melyért a vállalkozó a napi fűtő étel adagokat, az ahoz tartozó egy font kenyérről és külön, melyért egy font kenyeret adni, ugyan- szintén azon százalék mennyiség is, melyet a külön rendelvény szerinti cikkek áránál a piaci árból leengedni kész, nem csak számmal, hanem betűvel is hatá- rozottan kiírandó.

Oly ajánlat, hogy az ajánlat tevő bármely vállalkozónál bizonyos % al, vagy határozott összeggel olcsóbban vállalkozik, tekintetbe vétetni nem fog.

Továbbá az írásbeli ajánlatokhoz, melynek borítékán következő felírás hasz- nálendő: „Ajánlat a marosvásárhelyi királyi tábla területén lévő börtönök és fogházak- bani rabok élelmezése iránt” — az illetőnek illetékes hatósága által kiállított előéleti és vagyoni bizonyítványa is melléklendő.

Azok is, kik a nyilvános árlejtésen akár személyesen, akár köllőleg igazolt meghatalmazottjaik által részt kívánnak venni, tartoznak a fentebb megállapított bánatpénzt, mennyiben azzal ellátott írásbeli zárt ajánlatuk nincs beadván, az árlejtés kezdetevel, vagy annak folyamában is, befejezése előtt letenni, annak letétele előtt tett szóbeli ajánlat, szintugy mint az írásbeli tekintetbe nem vétetendő.

Végre a nyilvános árlejtésnél a bánatpénz letételével elkötelezte magát minden ajánlatot tevő, hogy az árlejtési feltételeknek magát kivétel nélkül aláveti, ugyan ez határozottan kifejezendő az írásbeli ajánlatokban, azoknak különben tekintetbe nem vehetése terhe alatt. Az árlejtési feltételek pedig, ezen királyi főügyész íg- rató hivatalában vannak letéve, s a hivatali órák alatt, bár mikor megtekinthetők.

Az ajánlat tevőket az árlejtésnél akár szóval, akár írásban tett ajánlataik kötelezik, az államat ellenben csak akkor, ha egy hó folyama alatt magán alku útján előnyösebb szerződést kötni képes nem leendő.

Marosvásárhelytől, 1873. augusztus 19.

GYARMATHY SÁMUEL, királyi főügyész.

Sz. 1273. 1384.

1873.

(331)

(3-3)

Udvarhelyszék homoródi járásában, a Patakfalvával csoportosított 7 — és Szent-Mártonnal csoportosított 6 község körjegyzői állomásai lemondás polytán megüresülvén, azokra ezennel pályázat nyitattik.

Mindkettő javadalmazása 400 frt. fizetés és lakás.

A pályázni kívánók az 1871-ik évi XVIII. t. cz. 74 §. esetleg, Ud- varhelyszék törvényhatósági bizottsága idei 197 sz. határozatában jelzett ok- mányokkal szerelt folyamodásukat a választás előtt 48 órával alól- irthoz adják be.

A választás határideje Patakfalvára **augusztus 31-én**, H.-Szent- Mártonra **september 28-án** mindég reggel 9 óra és helye a neve- zett központi községek háza.

H.-Szent-Márton, augusztus 15-én, 1873.

JAKAB GYULA, homoród-járási dulló.

## Nem hivatalos.

(335)

(2-2)

## Hirdetmény.

Mintán a cholera járvány városunkban csaknem egészen megszűnt, iskolánk- ban az új tanév a szokott időben az-az **september 1-én** fog k- z- dődni, miről a t. cz. közönséget tisztelettel értesíti.

Beszterczén, 1873. aug. 21-én.

A beszttercei g- ymnasium s azzal összekötött tanintézetek igazgatója.

## Stein János

könyv- és zenemű kereskedésében Kolozsvárt kaphatók a most leginkább kedvelt tánczdarabok:

Sárga uborka, zöld a levele.  
Tegnap előtt, csütörtökön.  
Be szomorú ez az élet én nekem.  
Csárdás, szerző Szentirmay  
Elemér. (Németh J.)  
Ára 60 kr.

Ejnye, ejnye azt a betyár...!!!  
Csárdás, szerző Tisza Aladár.  
Ára 60 kr.

Tarna vize lassan folyik medrében!  
Csárdás, szerző Tisza Aladár.  
Ára 60 kr.

Befűtta az utcát a hó!  
Csárdás, szerző Tisza Aladár.  
Ára 60 kr.

Auf den Fluren. Polka Mazur.  
Ára 50 kr.

Lazzi Polka. Ára 50 kr.  
Tipp, tipp. Polka Marsch. Ára 60 kr.  
Mind a három az ifjabb Fahrbach  
Fileptől.

Giardinetto. Polka française.  
Ára 50 kr.

Amoretten. Polka française.  
Ára 50 kr.

Ganymed. Polka française.  
Ára 50 kr.

Mind Reinprecht Alajostól.  
Auf freiem Fusse. Polka von Jo-  
hann Strauss. Ára 54 kr.

Trebizande quadrille. (Francia négyes)  
von J. Kaulich. Ára 54 kr.

Gigerl-Gogerl Quadrille. von Jos.  
Schindler. Ára 60 kr.

Trapezunt-Quadrille. von Eduard  
Strauss. Ára 54 kr.

Godfrey, kedvelt keringő. (Walzer.)  
La bouquetière. Ára 90 kr.  
Morska-Valse. Ára 90 kr.

La reine des roses. Ára 90 kr.  
La Fiancée. Ára 90 kr.

Princesse Louise. Ára 1 frt 23 kr.  
Songes d'amour. Ára 1 frt 23 kr.

Les gardes de la reine. Ára 1 frt.  
Tausend und eine Nacht Walzer.  
Von Johann Strauss. Ára 80 kr.

Walzer des Kaiserin von C. M. Ziehrer.  
Ára 80 kr.

Beh szomorú ez az élet énnekem!  
Csárdás, szerző Tisza Aladár.  
Ára 60 kr.  
Besenyői lakodalmas, csárdás.  
Szerző Tisza Aladár.  
Ára 60 kr.

Kerekes András csárdás.  
Szerző Tisza Aladár. Ára 60 kr.

Volt nekem egy daruszörű paripám.  
Jaj be szenny az a maga kendője.  
Ez a kis lány azt hiszi.  
Az a kis lány jaj be cifra; here tyú,  
tyú, tyú!

Csárdás, szerző Tisza Aladár.  
Ára 60 kr.

Wiener Feuerwehr Polka. (Tűzoltó  
polka.) Szerző Ph. Fahrbach sen.  
Ára 30 kr.

Tündér Ilona. Polka Mazur, szerző  
Farkas Miska. Ára 50 kr.

Rothe, rothe, rothe. Polka française.  
Szerző Rozenzweig W.  
Ára 50 kr.

Lach-Polka (Schnell) szerző A.  
Seifert. Ára 50 kr.

Fekete Domino, francia négyes.  
Irta Ellenbogen Adolf.  
Ára 60 kr.

Fantasia Quadrille (fr. négyes)  
von J. Kaulich. Ára 54 kr.

Les brigands Quadrille, von Ed.  
Strauss. Ára 54 kr.

Erinnerung an Josef Strauss. Walzer.  
Von Ph. Fahrbach jr. Ára 80 kr.

Kinderball-Tänze. Walzer von Ph.  
Fahrbach jr. Ára 80 kr.

Strauss Eduard, kedvelt keringő.  
(Walzer.) Lilienkränze. Ára 80 kr.

Deutsche Herzen. Ára 80 kr.  
Akademische Bürger. Ára 80 kr.

Ehret die Frauen. Ára 80 kr.  
Ball-Promessen. Ára 80 kr.

Myrthen-Strausschen. Ára 80 kr.  
Walzer-Bouquet, von Johann  
Strauss. Ára 80 kr.

Die Ente mit den drei Schnäbeln.  
Polka-Mazurka von J. Král.  
Ára 45 kr.

(336) (1-3)  
**Ingyen és bérmentesen**  
küldi meg legújabb  
**nyerőlajstromát**  
a szám lotterianak  
menynységtani tanár **Orlige R.**  
Berlin, Wilhelmstrasse 5.  
Kérdésekre azonnal felel.

(334) (2-3)  
**Kiadó**  
Kolozsvárt, a piacz-soron a 11-dik számú  
házban, a Papp s Meskó urak boltja felett  
**az egész emelet és egy kicsibolt.**  
Ertekezhetni ugyanott és a Cziriák  
és Stark üzletében.

(2-4)  
**JANKÓ VINCZE**  
gépgyár-tulajdonos Kolozsvárt.  
Ajánlom a t. cz. gazdálkodás ügyelmébe Vidats és Gubic minták  
után az erdélyi földművelés szerint javított szerkezetű **vasekémet**: ára  
a 2-dik számúak 22 frt; a 3-dik számúak 20 frt; a 4-dik számúak 18  
frt. Továbbá ajánlom **eketaligáimat** 11 forintért; **rostáimat** 68  
frt; **morzsolóimat** 48, 55 és 60 frt; **szekavágóimat** 100  
frt; **borpréseimet** 100 frt; sat. — A vásárlandó gépeket,  
készpénz fizetés helyett búzáat, vagy egyéb terményt is elfoga-  
dok piacz ár szerint.

(329) (2-5)  
**Kiadó-boltok.**  
Kolozsvárt a volt Hidkapu melletti  
sarok-házban a **Cziriák-féle ke-  
reskedés** helyisége, valamint a  
mellette levő négy új bolti helyi-  
ség is Szentmihály naptól kiadó lesz.  
Ertekezhetni a CZIRIAK és STARK  
üzletében.

## Rovás.

I. Csernáton.

Irta Berzenczey László.

Tartalom:

I. Csernátoni Benkő Póli. — II. Csernátoni Cseh Imre. — III. Cserná-  
toni (Cseh) Lajos. IV. Irányi Dániel képviselő urnak. — V. Miért nem ír  
Kossuth? Ára 50 krajczár.

## „TISZA” biztosító és jelzálog-bank

alaptőke két millió forint o. ért.

Eszközül minden más társulatoknál olcsóbb díjak mellett biztosításokat

## tűz-, élet- és járadékra.

Már megnyitott **jelzálog-kölcsön** üzletével folyósít 200 frtól felfelé kölcsönöket készpénz, valamint **zálogle-  
velekben** a legolcsóbb kamatláb mellett.

A már beállott **termény tűz-elleni** biztosításának idé-  
nyén rendkívül előnyös módon és olcsó díjak mellett minden  
**gabonát és terményt** elfogad biztosításra,

s kár esetén legpontosabb, gyors és lelkiismeretes eljárásaival legfőbb kötelemének tartandja a termelő közönség bizalmát  
kiérdemelni.

Biztosításokat elfogadnak, úgy felvilágosításokat adnak **vidéken** az **ügynökök.**

Kolozsvárt a képviselői iroda főtér 8-dik sz. Tauffer Károly házában első emeleten.

A „Tisza” biztosító és jelzálog-bank kolozsvári képviselőisége.

Kolozsvár, augusztus 17-kén, 1873.

Baró Bánffy Dezső, képviselő.

Bovánkovich Gyula, belügyi titkár.